

آبونه شرايطي

ممالك عثمانيه ده سنه لکي (٦٥) ، القی
آيلغی (٣٥) غروشدرد .
ممالك اجنبیه ده سنه لکي (١٧) ، القی
آيلغی (٩) فر تقدرد .

اداره خانه

باب عالی جاده سنده اورخان بك خاننده
نومرو ٢٣-٢٦

اضطارات

آبونه بدلی پشیندرد .

§

مسالکه موافق آثار مع المصنویه قبول
اولنور . درج ایدیامه یین یازیلر
اعاده اولوغاز .

الکشاف

۱۳۳۰

اضطارات

رساله مزردن آلدینی کو ترک شریعه
بتون یزیرلر هر هانکی رغزته طرفندن
اقتباس اولونه یسیر .

§

مکتوبلرک ، امضایک واضح و
اوقوناقلی اولسی و آبونه صوره
نومروسی محتوی برلونسسی لازمدرد .

§

ممالك اجنبیه همچون آبونه اولانلرک
آدرس لرینک قرانسر ده یارلسی
رجا اولنور .

§

پاره کوندرلرکی زما دنه یه دائر اولدیغنک
واضحاً ییلدیرلسی رجا اولنور .

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیه در

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول : ح . اشرف ادیب

جلد ۱۰

۲۶ ربیع الآخر ۱۳۳۱ پنجشنبه ۲۱ مارت ۱۳۲۹

عدد ۲۳۸

امین اولمیدرکه ؛ نه قدر متین اولورسه اولورسون ؛ تیترمیه رکه ، صارصلمیه رق بوقدر آغیرمسئولیتی یوکلنمک جسارتی هیچ بر مقامده بولنه من . نیر حقیقت ، اک کثیف سیحابة ظلمانی بی بیله طاغیتیر ، سیلابه افکار قارشوسنده کهنه بنیادر مقاومت کوستره من ، ایر کج بر کون بیقیلیر کیدر .
م . شمس الدین

فَقْرٌ وَقَتَاوُیْ

مخاوره :

بر محقق ایله مقلد آره سنده

۷

رحمت اسلامیه واضرار

کچن محاورده کنج محقق طرفدن سرد ایدیلن کلاملر اختیار واعظی مراقه طالديرمش ایدی . چونکه : اختیار ، بحثك بوقدر طاغیله رق خاطر وخیاله کلمین مباحثه یول آچه جفتی ظن ایتیهوردی . آنک ایچون یالکیز برکون اورته دن غائب اولوب او برکون طرفنده - اولکی محاورده مقدماتی استدلال مقامنده - کنج محقق طرفدن سرد ایدیلن آیات واحادیثه مراجعت ایدرکه همان ایکنجی کونک اقشامی ینه محاوره عودت ایلده دی . فقط بودفعه اختیار واعظك پک حدتلی اولدینی یوزنده مشاهده ایدیلن اثر غضبیدن ا کلاشیلیوردی ؛ بونک اوزرینه سوزه شو صورتله باشلادی :

مقلد : — آرتق بودفعه یاقه بی آله ویره جکسک ؛ زیرا اسلاملر آره سنده تحذرت ایدن مذهب اختلافلی ملت اسلامیه نك سبب ضعیفی اولمشدر . ، یولنده کی رأیکی ابطال ایدمک دلالتله دسترس اولدم که اوده شودر : اسلاملر آره سنده مذاهب مختلفه نك حکمفرما اولدینی زمانلر ملت اسلامیه نك تام معناسنه کنج اولدینی بر زمانه ، اک قوتلی اولدینی عصرلر تصادف ایدیوردی ؛ اسلاملر اوزمان دهاقوتلی ایدیلر . دیمک که اسلاملرک مذاهب مختلفه یه ایرمالری اولرک دوچارضعف اولمالرینه سبب اولمایور . برده اوروپا ملتلی دین ، مذهب اعتباریله مختلف ، متفرق اولدقلری حالده بوکون اولرک قوتلی برملت اوله رق کوریوروز . شمدی شو دلیللرایله سنک رأیک باطل اولنجه بالطبع اونک نتیجه سی اولان - کندی رأیکه کوره - وحدت فی الدین ، توحید مذاهب فکری ده باطل اولور کیدر . اوپله اولنجه بزم کرک بومستله - توحید مذاهب - حقنده ، کرک بونک توابعدن اولوبده تطویل ، قالوقیله مؤدی اولان باب اجتهدی آچق مسئله سنه دائر تدقیقاته کیریشمه من فائده سز برشی اولارق قالیور . کچن مجلسده اثبات مدعی ایچون ذکر ایتیش اولدیغکک آیات کریمه واحادیث شریفه ده مراجعت ایتدم ؛ ادعا ایتمکه اولدیغک فکری اثبات ایچون اولرده کافی دکدر . چونکه اولرده ؛ سنک مرادینه دلالت ایتلری خصوصنده

آرزوسنی اظهار صورتیله معاونت معنویه تجلیاتی کوستریور . شو حالده بر آن اول تشبثات اصلاحیه مباشرت ده ، صلاحیتدار باشلرک المبرم واک مقدس وظائفی تشکیل ایتزمی ؟

هرتورلو صلاحیتك فکر تجدد وروح تشبثدن آزاده عهدله ره تفویض ایدلمسی یوزندن اللری باغلانه رق بسله مکده اولدقلری آمال ترقی و اصلاحك دوچار عقامت ایدلایکندن مشتکی اولان مدرسین کرام ، نه یاپلم اولر یامیور ویا یحق ایسته ینلری ده دیکله میورلر دیکله کندیلرینی تماماً قورتارمش اولورلرمی ؟

اصلاح مدارس یولنده حالا متین واساسلی برخطوه آتیله مه مسندن متولد مسئولیت ، صلاحیتدار مقاماته عائد اولمقله برابر بوندن مدرس افندیلرده بر حصه دوشمیورمی ؟

بز اولکی ادعایزده اصرار ایدرک دییورزکه : مدرس افندیلر کندی حصه لرینه اصابت ایدن مسئولیتدن قورتیلیم ایچون متحداً بر پروگرام تنظیم ایدرک درسلی تنسیق ، کتابلری انتخاب وکیفیتی اسباب موجبلی بر لایحه مفصله ایله مقام عائدینه عرض ومطوعاب واسطه سیله ده ملتی تشبثلرندن خبردار ایدرلرسه آتجق اووقت تبره ذمت ایتیش ومسئولیتدن قورتلش اولورلر .

مدرس افندیلر طرفندن فکر تجدد وروح تشبثده محروم اولدقلری ادعا اولنسان مقامات ده بالمقابله (بز تجدد وترقی طرافداری بز و بو خصوصده بر شیلر یامق ایچون خیلی اوغراشدق . فقط درس عام افندیلر بزه یار اولیورلر ، اصلاحات نامه یاییلان شیلرک تطبیقنه چالیشمیورلر) طرزنده مدافعاتله کندیلرینه عطف ایدیلن مسئولیتدن تبری ایتک ایستیرلرسه نه دینله جک ! و بونلری الزام ایچون نه کبی دلالتله استناد ایدیله ییله جک ؟ باخصوص که مدرس لردن بر قسمك اصلاحات طرقدار اولدقلری روایتی ده تأیید ایدیلور . حتی اصلاح مدارس تشبثاتك عقیم قالمه سنه سبب ده قرون وسطی اصوللری آره سنده یووارلانمقدن ذوقیاب اولان بوکبی آدملر اولدینی سویله نیور ! فقط ، بز مدرسین کرام آره سنده بو عیارده انسانلر بولنه جفته اینانمق ایسته مدیکمزدن فلاکت عمومیه دن ، هر فرد موقع اجتماعی نسبتنده بر حصه مسئولیت ترتیب ایده جکی حقنده کی قناعت مزه علاوه دیرزکه : ماداکه ایکوزی متجاوز اولان معاصر درس عام افندیلر ؛ هیچ بری کیری قالمقسزین ؛ مدارس ده بر انقلاب علمی حصولنه طرقدار بولینیورلر و اوقویوب اوقوتدقلری علملرک هیچ بر ثمره ویره مدیکنی اعتراف ایدمک قدرنجابت فکریه کوستریورلر . شو حالده ال برلکیله بوغایه نك تأمیننه نیچون صرف مساعی ایدلیور ؟ مدرسین کرام پیامبری بر عزم ایله اصلاح مدارس آرزوسنی اظهار ایدرلرسه هر صنفه منسوب طبقه منوره اربابنك کندیلرینه ظهیر اوله حقلری شبهه سزدر . درس عام افندیلر بو آغیر وظیفه دن کندی حصه لرینه اصابت ایدن قسمی ایفایه همت ایدرلر وینه مقام عائدی بر اثر حیات کوسترمیه رک لاقیدی سابقنده دوام ایدرسه بالطبع اومقامك اذیحی مسئولیتی قاتمرله شیر .

الناس عليها لا تبديل لخلق الله ذلك الدين القيم ولكن اكثر الناس لا يعلمون . منيين اليه واتقوه و اقيموا الصلاة ولا تكونوا من المشركين ، من الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا كل حز بما لديهم فرحون . ايشته بزم سزدن ايشته مش اولديغمز اصلاح دينك الك مهم اركاني شو آيت كريمه ده بيان ايدلمكده در . كچن محاوره ده سويلش اولديغ مقدمه لر حقنده مناقشه ايتك ايجون . او مجلسدن قالقدقدن صوكره . سنك خاطريكه نصل بر طاقم وجهلر كلدي ايسه بنمده عقلمه ده بعض مسائل ومقدمه لر كلدي ؛ اكر مساعده ايدرسه كز سكا اولنري ده عرض ايديم .

مقلد : — آرتيق ، شمدى به قدر سرد ايتش اولديغك مقدمه ، اولنرك هر بريسى حقنده ايلري كرى جريان ايدن مناقشه لر جدأصبرى توكتدى ، بن هر شيدن اول سنك مقصديكه واقف اولمق آرزو ايدىورم . بناء عليه بكاولا مقصديكى سويله ده عرض ايتك ايشته ديكك مسائل ومقدمات سائر ايجون ده مناسبت بكه ! اولنري ده مناسبت دوشدكجه سويله !

محقق : — افندم ، شمدى بزم مناظره ايدىوروز . هرشى بر اصول تحتنده اولدينى كى مناظره نك ده بر اصولى واردركه اوكلرايته مجبوروز . علم مناظره علماسى ديورلركه : اى مناظره ده سردايدجكى دايك مقدمه لرى ترك ايتك اصل بحثك داغيلمه سنى ، تعقيب اولنان غايه دن بشقه بر جريان آلمسنى استلزام ايدر . حتى بواولنرجه مصطلح بيله اولمشدر ، كه لك طبيعى برشى در . بناء عليه كچن مجلسده خاطريه كلمين وفقط سويلنسى هر حالده لازم اولان ايكي مقدمه ده واركه بونلري ده ذكر ايتمه به مساعده ايتمه كزى آرزو ايدىورم . ايشته مقدمه لر بروجه آتى در : شبهه يوق كه : « شارع » احكام دينيه بى بيان ايدر كن فلسفه وعلمائى نظرك مسلكنه سالوك ايتدى . اولنر كندى علملرنده كى مسائل ايجون افرادنى جامع اغيارنى مانع برطاقم حدود وضع ايتديلر . فقط « شارع » بويله بايمادى ؛ او ، احكام عمليه بى عملا بيان ايتديكى كى ، قولا بيان ايتديكى احكامى ده مخاطبلرينك اكلامسنه ، عرف وعادتلرينه ترك ايتدى . « الحلال بين والحرام بين » بيورمسى ده بونك بردليلى در . صوكره — حال سفرده استقبال قبله كى — كندى بيله عمل اولمق رأى واجتهاده محتاج اولان مسائل ده مخاطبينك رأى واجتهادينه براقدى . ايشته صحابه كرام ، تابعين عظام حضراتى دائما بويولى تعقيب ايدوب ككشيلردى . بالاخره مذاهب مختلفه حدوث ايدنجبه مجتهدينك بعضى بر قسم احكام حقنده شارع طرفدن سويلنن شيلرى على الاطلاق قبول ايدرك ديكر بعض احكام ايجون حدود وتعريفات منطقيه وضع ايتديلر . هم بوتعريف وتوحيد ؛ مذهب خصوصنده وقوع بولان خلافك الكيوك سيلرندن ايدى ؛ لكن يته ائمه كرام حضراتندن هيچ بريسى وضع ايتش اولدينى حدود وتعريفى قبول ايتملري ايجون انسانلري الزام ايتمه دكلرى كى ، كنديلرينه مخالفت ايدنرك خطا ايتدكلرينى ده حكم ايتيورلردى . چونكه ائمه كرام حضراتى بيلور .

نزاعه يول آچه جق ؛ وجوه عديده ظهور ايتدى . صوكره دن خاطر مه برطاقم شيلر كلدى كه او آيتلر ايله حديثلر مدحاكى اثبات ايتيورلر . هايدى بقالم ! شمدى بوكاده جواب ويرمك ، بواعتراض قابوسنى ده قيامق الكدن كله جكمى ؟

محقق : — ذاتاً مرضك عادتنددر ، كه دائماً صحت زمانلرنده عارض اولور . نه قدر مرض واردركه : اونك تخملىر ده كنجلك زماننده ايكن طوغار . لكن قوه مزاجيه نك اوكل غالب كله لك بر زمانه قدر اوى دفع وتكيدل ايتسى او مرضك نشوونما بوله رق ميدانه چيقمسنه مانع اولور ؛ فقط ، بالاخره باشقه برطورده او مرض ؛ يا بالذات كنديسى ، يا خود باشقه بر مرضك تخملىر ايله بر اشهرك قوه مزاجيه به غالب كلير ، يا به جنى تخريباتى ياپار . بوقاعده علماء طبه كوره اشخا . صده ، علماء اجتماعونه كوره ده ماتلرده مشاهده اولمقده در . اكر ايتسر ايسه كه بوبابده ده ها زياده تفصيلاته آماده يم . سن تاريخه مطلع اولسه يدك بوقدرله اكتفا ايدرك بى فضله سوزه مجبور ايتردك . زيرا ، تاتارلرك قيامك — كه شوكت اسلاميه بى تزلزله اوغراتان الك شدتلى صدمه بودر — باشليجه سببى شافعيملر ايله خنفيملر ك تعصبندن بشقه برشى دكلدر .

اوروپايلرك ديناً ، مذهباً مختلف اولدقلى حالده قوتجه هر كسك فوقنده اولملىرينه كنججه : اولنر ، دينده مذهبده اختلاف وتفرقيه دوشمك يوزندن حاصل اولان ضعف واضع حالادن نصيبلرى ده اول — دينك سياست اوزرنده اجراى تحكم ايله ديكي زمانلر — آلديلر . فقط اولنر دين ، مذهب اختلافى يوزندن دوچار اولدقلى بوضعك علاجنى ده دين ايله سياستى آرمق صورتيله ترتيب ايتدكلرن دن اليوم كرك سياستلرنده ، كرك احكام سائرده دين ، برماهيتى حائر دكلدر ؛ اولنرجه ارباب دين شرقده ، آفريقاده مستعمرلر قزاقمه بر آلتدن بشقه برشى دكلدر . كورميورميسك ؛ اوروپا رجال سياسيه سى ، دائما رجال دينى پاپاسلرى مملكت خارجه طرد واخراج ايدىيورلر . صوك زمانلرده اسپانيا ، فرانسه وسائر مملكتلرده پاپاسلره ياپيلان شيلرى غزته لرده او قومادكمى ؟

بك اعلا ! شمدى بوبابده حكومات اسلاميه نك ده تماما اوروپا . ليلرك اترينه اقتفا ايتملرى سنك نظرنده اى بر شيميدر ؛ لكن شوراسى محققدر كه : سرك كى رجال دين ؛ سنن شريعتك سنت طبيعت اوزرينه سيري ، اولنرك دائماً يانه يانه يورومه لرى تأمين ايدمك درجه ده بر اصلاح دينيه به مبادرت ايتمه دكجه — ولو كه بر زمان صوكره اولسون — هر حالده حكومات اسلاميه ده دين ايله سياستى آرمقه مجبور اولاجقندر . چونكه جناب حق قوانين طبيعيه بى مجبورى القبول اوله رق اقامه ايتدى ؛ قوانين شرعيه نك اقامه سنى ده كندى اختيار مزه براقدى . بناء عليه كندى اختيار مزله شوايكى سنك — سنن طبيعت ، سنن شريعت — بىنى توفيق ايتمه ديكمز تقديرده اضطرارى اولان قاير ، اختيارى اولان كيدر « فاقم وجهك للدين خفيماً فطرة التى فطر

لردی که : شارع ، اوامری انسانی که کلام لرینه تفویض ایدرک
بو خصوصده یک زیاده توسیع ایتشدی .

برده شارع احکام دینی بی بیان ایتک خصوصده فلاسفه تک مسلک
تجدیدینه سلوک ایتش اولسهیدی انسانلری خرج و مشقت ایچنده
براقیردی . دینک ، دین فطری ، دین عمومی اولسی ، امی برملک ایچنده
ظهور ایتسی ، شریعتک « حقیقه السمحه » ایله توصیف اولمسی صحیح
اولمزدی . بلکه اوزمان اونک دینی فلسفه نظریه اهلندن بر طائفه
مخصوص بر دین اولوردی .

دینک شمدیکی شکل حاضری ایسه صدر اولدن صوکره کلن
علمانک اورتهیه قویدینی بر شی در ؛ او زمانه کلنجهیه قدر دین ،
حال بساطتی ، صفوت اولیه سنی محافظه ایدوب کلدیکی حالده اوندن
صوکره ایش باشقلاشدی . توحید آلهی به دائر اداره کلام ایدرکن
« کم متصل ، کم منفصل ، جوهر ، عرض ، دور و تسلسل » کی بر جوق
شیلری ؛ احکام ساثره دن بحث ایدرکن ده افرادی جامع ، اغیارینی
مانع بر طاقم حدود و تعریفات ذکر ایدیورلردی . بوصورتله تقسیمی
چو غالتهرق وقوع بولق احتمالی اولمیان بر طاقم اقسام فرضیه ایجاد ،
بلکه محال اولان شیلری بیله ذکر ایدیورلردی .

دینک ، صفوت اولیه سنی نه قدر غائب ایتدیکنی کلامی ایچون
علمای حقیقه تک بعضلری طرفدن سویلنن شو سوزلر کافیدر :
« بر کیمسه مذهب حنفی به منسوب بر فقیه اولمق ایچون کاشاخی دن یکریمی سنه
یالکیز فقه او قوماسی لازمدر » حال بوکه سنکده بیلدیکن وجه ایله
اساساً مدت تشریع بیله بو قدر بر مدت دن عبارتدر ؛ دینک تکمیلی ؛
عقائده ، اخلاقه ، آداب ، سیاسته ، ادارهیه ، احکامه ، تعلق ایدن
ارکان و قواعدک هیئت مجموعه سی یکریمی سنه ظرفده نازل اولوب
یتیمشدی . بناء علیه بو کون فقه نامی ویردکلری احکام ظاهره بی بیان
ایتک ایچون بو یکریمی سنه مدتک هپسی دکل ، اونده بری بیله
صرف ایدلمه مشدر .

جناب پیغمبرک ، اعمال شخصیه لرینه تعلق ایدن خصوصیات
حقنده وارد اولان نصوصک اطلاقی کلامقده اختلاف ایدن کیمسه لره
اجازت ویرمسی ، هر بریسی کلا دینی کی بر اقمسی بو قاعده تک ثبوتنه
بر شاهد بلیغدر . باقیکنز ! طارقدن نقلاً امام نسائی شویله روایت
ایدیور : « بر رجل جنب اولمشدی ؛ بونک اوزرینه نماز قیلما دی .
بالاخره جناب پیغمبر (ص . ع) کلدیکی کی بونی سویله دی ؛ پیغمبر
(ص . ع) ده « آئی یادک » بویه ردی . ده صوکره دیگر بریسی ده
جنب اولمش ؛ فقط او ، تیم ایدرک نمازی ادا ایتدی . پیغمبر (ص . ع)
کلدیکی زمان بوده یایدینی شیتک طوعری اولوب اولادینی صوردی ؛
جناب فخر کائنات ایتدمنز بوکاده « آئی یادک » جوابی ویردی .

امام بخارینک روایتنه کوره عمران بن حصین ، جماعتدن ایریلوب ده
نماز قیلمیان بر کیمسه یه قارشلی : « یافلان ! ایچون نماز قیلیمورسک ؟ »
دیمش ؛ اوده جواباً « جنب اولدم ، بونکه برابر صوده یوق ، دینجه

جنب ایدن قورتولمق ایچون طوبراق کافیدر ، جوابی ویرمشدر . عمرو بن
العاصده « ولاتلقوا بأيديکم الی التهلکة » نظم جایی ایله استدلال
ایدرک جنب اولان کیمسه نفسی اوزرینه صغوقدن قورقینی وقت
تیم ایتک جائزدر دیه اذن ویرمشدر .

حال بوکه : عمر ، ابن عمر ، ابن مسعوددن روایت اولندیغنه کوره
جنب اولان کیمسه تیم ایدمه مزدی . چونکه بو ذوات کرام ؛ « اول
مستم النساء » نظم جلیلندن ال ایله یاپیشمق معناسی آ کلا یورلردی .
صحابه ، تابعین ، مجتهدین (رضوان الله علیهم اجمعین) حضراتندن
بو خصوصده وارد اولان آثار یک چوقدر .

امام مالک قان آلدینی زمان آبدستک عدم لزومنی اجتهاد ایله دیکی
جهتله هارون رشیده بویولده فتوی ویرمشدی . بونک اوزرینه برکون
هارون رشید حضرتلری قان آلدیردقن صوکره تکرار آبدست
آلیه رق نماز طورمش ، امام یوسفده بونک آرقه سنده نماز قیلده شدی .
فقط ، بالاخره امام یوسف بوندن خبردار ایدلیدیکی حالده نمازی اعاده یه
لزوم کورمه مشدی . بنه برکون ابو یوسف حضرتلری حمامه کیدوب غسل
ایدر ، بعده جمعه نمازی قیلار ؛ جمعه نمازی بعدالادا ، غسل ایتدیکی
حمامک قزغاننده برقاره اولوسی اولدینی خبر ویرلر سده ابو یوسف
« اهل مدینه دن اولان اخوانمکز قولیه عمل ایتش اولورز ، دیه رک
اعاده غسله لزوم کورمه مشدی . چونکه اهل مدینه تک اجتهادینه کوره
« قاتین » . بالغ اولان صونجس سایلمازدی .

فقهایی متأخرین ده بونلری « بعدالوقوع تقلید جائزدر » صورتنده
انزع ایتکلری قاعده لرینه ارجاع ایدیورلر . بو فقهادن بر قسمی ده
بونلری - ولو که بر ساعت اولسون - تغیر اجتهاد ایله تأویل ایدیورلر .
« امامک رأینمی ، یوقسه مأومک رأینمی » اعتبار اولنه جغنده فقهانک
اختلاف ایتسی ده بو قیللندر . سن بونلری تفصیلاً بیلیمورسک ؛
بناء علیه بوباید اطاله کلامه حاجت یوقدر . [مابعدی کله جک هفته]

اکتیسات

شهید ادرنه

آی ادرنه !

اهل اسلامه بریوره کدک سن ،

ناصل اولدکده طور دک ایرکندن ؟

طوغرولق حایقیران مناره لرک

یاناصل شیمدی کذب بوین اکسین ؟ !

قبرلردن طوغان کونش ، توحید ،

بی حساب اختران وعدو وعید ؛

سونو ویرمشمی بغته ایوا

کورمه یارب ، صافلا ای الله !

**